

Sygn. akt I UK 78/17

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania W.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 grudnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 15 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 15 listopada 2016 r. oddalił apelację wnioskodawcy W.S. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 12 lutego 2016 r. oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 17 sierpnia 2015 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach wobec nie wykazania 15 lat takiej pracy.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że przedstawione w sprawie dowody nie dają podstawy do ustalenia jakoby wnioskodawca, będąc zatrudnionym w Fabryce Śrub „O.” Spółce z o.o. w O. w okresie od dnia 2 czerwca 1975 r. do dnia 28 kwietnia 1977 r. oraz od dnia 9 maja 1979 r. do dnia 31 stycznia 1994 r. na stanowisku mechanika i mechanika pojazdów samochodowych oraz od dnia 1 lutego 1994 r. do dnia 21 grudnia 2001 r. na stanowisku pomocnika palacza i

palacza kotłów stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm., zwane dalej rozporządzeniem z dnia 7 lutego 1983 r.), dziale XIV poz. 16, gdzie mowa jest o pracach wykonywanych w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych bądź prace wymienione w wykazie A dziale XIV pod poz. 14, który wymienia prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych. Zakres czynności wykonywanych przez wnioskodawcę na stanowisku mechanika obejmował w ciągu jego dnia pracy także naprawy mechaniczne wykonywane poza kanałem, które nie są zaliczane do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, zaś sam wnioskodawca nie podnosił, jakoby pracował w kanałach remontowych przez cały czas. Co do pracy wykonywanej na stanowisku palacza przyjęto, że dokumentacja osobowa wnioskodawcy pozwala jedynie na ustalenie, że stale świadczył on pracę na tym stanowisku od dnia 1 lutego 1994 r., a przed jego objęciem wykonywał pracę w tym charakterze jedynie przez 6 miesięcy. Ponadto możliwe jest zaliczenie tego okresu wyłącznie do dnia 31 grudnia 1998 r., a nie do dnia 21 grudnia 2001 r., ponieważ tylko okres pracy do dnia 31 grudnia 1998 r., zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1283 ze zm.), może być uwzględniony do stażu pracy uprawniającego do otrzymania wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Z tego powodu dalszy okres zatrudnienia wnioskodawcy na tym stanowisku nie mógł być przedmiotem rozważań. W konsekwencji wnioskodawca nie spełnił przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wymaganej do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, o której mowa w art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

Wnioskodawca zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, domagając się uchylecia zaskarżonego orzeczenia oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego

rozpoznania, a także zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia następujących przepisów:

1) art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. przez recypowanie przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych zawartych w uzasadnieniach wyroków wydanych w sprawach IV U [...], IV U [...] oraz IV U [...], zamiast dokonania wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i na tej podstawie poczynienia ustaleń faktycznych, w sytuacji, gdy art. 365 § 1 k.p.c. wskazuje na związek sądu jedynie treścią wyroku, a nie jego uzasadnienia, a art. 233 § 1 k.p.c. nie pozwala na zastąpienie wszechstronnej oceny materiału dowodowego przez jurysdykcyjnie samodzielny sąd, oceną dokonaną przez inne sądy,

2) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. przez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku, dlaczego Sąd drugiej instancji w pewnym zakresie dał wiarę zeznaniom świadków A.N. i K.P., a w innym zakresie wiary tej odmówił oraz całkowite pominięcie ustaleń dotyczących tego, jakie inne czynności miałyby wykonywać skarżący, jeśli nie miałyby pracować w kanałach remontowych, naprawiać pomp, wtryskiwaczy i gaźników oraz obsługiwać sprężarek tłokowych,

3) § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że wykonywanie innych prac, niebędących pracami w szczególnych warunkach wyklucza stałe i w pełnym wymiarze wykonywanie pracy w szczególnych warunkach, podczas gdy sporadyczne wykonywanie innych prac nie wyklucza możliwości zaliczenia pracy jako pracy w warunkach szczególnych,

4) art. 184 § 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 4 ust. 1 oraz „poz. 9, 14 i 16 wykazu A, działu XIV” rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. przez ich niezastosowanie, w sytuacji, gdy Sąd drugiej instancji w żaden sposób nie ustalił i nie wskazał w uzasadnieniu wyroku czy i jakie prace, niebędące pracami w warunkach szczególnych, miałyby wykonywać skarżący w okresie od dnia 2 czerwca 1977 r. do dnia 28 kwietnia 1977 r. oraz od dnia 9 maja 1979 r. do dnia 31 stycznia 1994 r. poza pracami w kanałach remontowych, naprawianiem pomp, wtryskiwaczy i gaźników oraz

obsługiwaniem sprężarek tłokowych, co stanowi prace w szczególnych warunkach i nawet przy okazjonalnym wykonywaniu innych prac uzasadnia konieczność zastosowania wyżej wymienionych przepisów przez przyznanie prawa do emerytury skarżącemu ze względu na udokumentowany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że jest ona „oczywiście uzasadniona ze względu na rażące uchybienia Sądu drugiej instancji dokonane w procesie rozpoznawania apelacji, w tym uchybienia dotyczące przepisów procedury, jak i prawa materialnego”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ponadto stosownie do art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym powyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest

jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.)

W świetle utrwalonego orzecznictwa przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., III PK 73/11, LEX nr 1215153). Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane. O ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578). Oczywiście naruszenie prawa powinno być zatem rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr

453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343 oraz z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 oraz powołane tam orzecznictwo).

Takiego wyvodu w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jednak brak, ponieważ skarżący nie wykazał sprzeczności wykładni lub stosowania wskazanych we wniosku przepisów art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., których naruszenie prawa byłoby widoczne natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyslać (por. postanowienie z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

W konsekwencji należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał by zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała twierdzenie o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej w zakresie naruszenia wskazanych przepisów. Stwierdzenie takiego kwalifikowanego naruszenia wymagałoby poszukiwania w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, jak też ponownej weryfikacji i oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, co usuwa się spod weryfikacji kasacyjnej (art. 398³

§ 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i przekreśla tezę o rzekomo oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej.

Tylko dla porządku warto w tym miejscu nadmienić, że Sąd drugiej instancji nie przyjął za własne ustaleń poczynionych w sprawach: IV U [...], IV U [...], IV U [...], a jedynie na ich podstawie dokonał oceny zeznań świadków przesłuchanych w rozpoznawanej sprawie przed Sądem pierwszej instancji. Natomiast do postępowania kasacyjnego nie należy rozstrzyganie sporów o ocenę dowodów ani o prawidłowość ustalenia stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany. Sąd Najwyższy, nie jest sądem faktów, a wyłącznie sądem prawa. Innymi słowy w zakresie jego ustawowych kompetencji nie mieści się korygowanie ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego dokonanego przez sąd drugiej instancji. Wobec powyższego, również zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie można uzasadniać przez nawiązywanie do treści art. 233 § 1 k.p.c., dotyczącego kwestii oceny dowodów przez sądy *meriti*. Sąd Najwyższy jest bowiem związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy (art. 393³ § 3 k.p.c.). W judykaturze dominuje utrwalone stanowisko, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. nie może stanowić płaszczyzny do krytyki trafności przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku ustaleń faktycznych, ani ich oceny prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2014 r., I PK 295/13, LEX nr 1483572).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).